כל המנחות פרק ראשון מנחות

עין משפט
נר מצוה

ד א מי"י פ"ה מהל' מע"ק הל"ב:
ה ב ג מי"י פ"ח מהל' מע"ק הל"ב:

מוסף רש"י

דילמא מיצוי דבתר הזאה הוא. שהמעלת שעונה מיצוי אחר הזאה כדמסיק והכשר דם מעלה (ויקרא ה) שמקיף הגוף לומנא ותוחק בית מליקתו בקול ודופק מתמלא ויוצא (גבחים סד:). מיצה דמה בכל מקום במזבח כשירה. כדמפרש טעמא דמיצוי בתבת העוף לאו עבודה היא ליפסל בשיני שמליקו עקר המיצוי לגמרי שהוא ולא מליה כשירה, כדאמרן בתחיבו מקומן (שם נב.) והכשאר יצאה שאינו נספל לא יצאה אלמא מיצוי מהאי קרא דלא מעכב (שם). שחיטתן בכל מקום בעזרה. אף בדרום (גבחים נה:). מה שהביא הביא. דאמרי לא לשם נדרו הביאה אלא מדבר לא לשם נדרו הביאה (הרא"ש קב:). זו להביא במחבת. שהיה עשרון אלא מוחה לפניו ומחבר זו להביא במחבת יכו' (שם). הרי זו פסולה. דתקנה כלי שהאמר בה ואין יכול לשנותה לכלי אחר (שם). אמר ר"ש אף ידי נדרו יצא. אמליה מתמיהין פליג דתקנה קבועותא דמנא לאו כלום הוא (שם). אשם נזיר ואשם מצורע. בשם נזיר ובשם מצורע ובכם כתיב ובשם בכם בן שנה הוא. (גבחים שם:). שעיר. אין לי אמר אלא שעיר אבל אשם אל הוא ריש לו אמר (שם).

רבינו גרשום

מאור הגולה

(מכ"י עיטה חקוצות)

אמרי דילמא. חטאת היא כדקאמר והאי דעבד ליה מיצוי למעלה דכבר עשה לה הזאה למטה כדינה ומיצוי חטאת כשר אפי' למעלה דאמר מר במס' גבחים מיצה דמה בכל מקום במזבח כשרה משום דכתיב ונשאר בדם יוצאה אל יסוד המזבח אי איכא שירים בדם אחר שהזה יוצאה ואי ליכא לא מעכבי וכי היכי דלא מעכבי כפרה הכי נמי כי איתנהו כשרין בכל מקום הילכך לא מינכרא: ומיצוי הוה עביד לה. כעולה ולא הזאה: הכי נמי. דלרי"ש הכא מינכרא מילתא אבל ר"ש לא אמר שאין המנחה דומה לעופות שאין דומה לזבחים קאמר: ומקשי ליה מובחים קדשי קדשים ששחטן כו': אף בדרום. דכתיב אל פתח אהל מועד המשכן בכל מקום בעזרה: התינח היכא דאיתי כשבה. לחטאת יחיד ושחט לשם עולה דלא מינכרא מילתא דלכשבה יש לה זנב ארוך ומכסה הנקבות ולא מינכרא מילתא אלא שעירת חטאת יחיד זנבה קצר ואין מכסה הנקבות: לאו אדעתייהו דאינשי. לסחוד הי זכר והי נקבה ולא מוכחא מילתא: לא פסיקא ליה. דלשם אשם זקן בן שתי שנים שוחטו אלא לשום אשם סתם ואיכא אשם בן שנה ולא מינכרא מילתא: אמר. בפירוש לשם אשם גזילות ה) ומפרש רבן שתי שנים הוא מאי איכא למימר הא מינכרא מילתא: דהאי צמר. דאשם כבש

מיצה דמה בכל מקום במזבח כשירה. תע"ג דכתיב בה יקוד כדכתיב (ויקרא ה) ימלה לא יקוד המזבח האמרינן בפרק חטאת העוף (זבחים דף סה: ושם) דמיצוי לא מעכב אפי' לא מילה כלל ופלוגתא היא בפ"ב דמעילה (דף מ:): **חטאת** העוף שהזה דמה. לפי שהתחיל להקשות ממיצוי והזאה מקשה כמו כן עתה אבל כמו כן (עתה) היה יכול להקשות ממליקת חטאת שמלקה למטה לשם עולה דמליקת עולת העוף למעלה כדאמרי' בזבחים בפרק קדשי קדשים (דף סה. ושם) מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה: **דאי** קדשים קלים בדרום הוה עביד להו. ס"ד משום דלא ליתי למיטעי ולומר שהם קדשי קדשים:

ומיעבר הוא דעבר ושחטינהו בדרום. הא דלא משני הכי לעיל גבי קושיא דחטאת העוף שהזה דמה למטה לשם עולת העוף פי' בקונטרס משום דליכא תרתי ולא טעי שיעשה הזאה ולמטה ולפירושו קשה דלא"כ מקשי לו מחטאת בהמה ד] לשם עולה דליכא תרתי שיווי כדפריש"ג לעיל ונראה להשתא חוזר בו משיווי לעיל לדזבחים ולא לעופות דאכולהו איכא לשנויי דאמרי' מיעבר עבר:

מז] **אלמא** קביעותא דמנא לאו כלום הוא. ובפרק בתרא (לקמן דף קד:) תנן פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא חמשתן ומוקי לה בגמרא כר"ש והיכי אתיא כוותיה דר"ש הא לר"ש אפי' פירש מחבת והכיל מרחשת יצא ושמא התם בכא לגאת ידי שמים ואי נמי כגון דליכא חדא מ) דמייתי וקאמר אם זו נדרתי קהא לנדרי ואם לאו מהא נדבה: **לא** שנא אמר עלי ולא שנא אמר

זז. הקשה הרב ר' יאתק בן הר"ר מאיר מינא מחבת לשם מרחשת אלא מריבה לשם בגולה אמרי הא בגולה היא ומיעבר הוא דעבר ועביד לה מריבה וכן בגולה לשם מריבה ויש לומר דבהא לא טעי אינשי שיעשה מריבה בגולה ובגולה מריבה ועוד ר"ל שז] דמיתא בגלא הכי כין למ"ד אין מנחה קדושה בגלא שמן כין למ"ד אין מנחה קדושה בגלא שמן לקמן ל"ע: **כיון** דאיכא שעיר נשיא. ואם עולה זו אינו אמרי שעיר נשיא הוא כדאמרינן בסמוך אמרי דיבכא מוכמא הוא:

אמר לשם אשם גזילות לשם אשם מעילות מאי איכא למימר. ולא"ת אכתי אמרי ו) דאי עבר ומייתי ליה בן שנה דהאמר בתמורה בפרק אלו קדשים (דף יט:) אשם בן שנה והביאו בן שתים כן שתים והביאו בן שנה כשירה אלא שלא עלו לשם חובה ויש לומר דרבי שמעון לטעמיה דאמר התם כל עצמה אינה קדושה: **דהאי** צמר והאי שיער. אמר לבן כדכתיב (ישעיה ח) אם יאמרו כתולע כצמר יהיו שיער שחור כדמשמע ברים המוליח יין (שבת דף עז:) מאי טעמא עיזי מסגי בריש ומאי

מיצוי דבתר הזאה הוא דאמר מר מיצה דמה בכל מקום במזבח כשירה חטאת העוף שהזה דמה למטה לשם עולת העוף תרצה דמעשיה מוכיחין עליה דחטאת עוף היא דאי עולת העוף היא למעלה הוה עביד לה ומיצוי הוה עביד ליה ה"נ ה) אלא לפי שאין המנחות דומות לזבחים קאמר לזבחים ולא לעופות: קדשי קדשים ששחטן בצפון לשם קדשים קלים לירצו מעשיהן מוכיחין עליהן דקדשי קדשים נינהו דאי קדשים קלים בדרום הוה עביד להו אימור דאמר רחמנא אף בדרום בדרום ולא בצפון מי אמר ז) דתנן א שחיטתן בכל מקום בעזרה קדשים קלים ששחטן בדרום לשם קדשי קדשים לירצו מעשיהן מוכיחין עליהן דקדשים קלים נינהו דאי קדשי קדשים בצפון הוה עביד להו אמרי קדשי קדשים נינהו ומיעבר הוא דעבר ושחט להו בדרום ח) אי הכי מחבת לשם מרחשת נמי ט) האי דקא קמיץ לה למרחשת אמר הא במרחשת גדר והא דמייתי לה במחבת דמרחשת היא ומעבר הוא דעבר ואתייה במחבת התם כי נמי במרחשת גדר כי מייתי לה במחבת מחבת הויא כדתנן ז) ב האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת במרחשת והביא במחבת מה שהביא הביא וידי נדרו לא יצא ודילמא ג) אמר זו להביא במחבת והביא במרחשת כדתנן ד) ז להביא במחבת והביא במרחשת במרחשת והביא במחבת הרי זו פסולה לרבנן ה"נ לר"ש כיון דאמר ר"ש אף ידי נדרו יצא אלמא קביעותא דמנא ולא כלום הוא ולא שנא אמר זו ולא שנא אמר עלי ג) אלא מעתה עולה ששחט לשם חטאת תרצה ד) דהאי זכר והאי נקבה ו) כיון דאיכא שעיר נשיא דזכר הוא לא ידיע אמר לשם חטאת יחיד מאי איכא למימר ותו חטאת יחיד ששחטה לשם עולה תרצה דחטאת נקבה ועולה זכר מיכסיא באליה התינח היכא דאייתי כבשה אייתי שעירה מאי איכא למימר אלא ז) בין זכרים לנקבות לאו אדעתייהו דאינשי ח) פסח ששחטו לשם אשם לירצי דהאי בן שנה והאי בן שתים כיון דאיכא אשם נזיר ואשם מצורע לא פסיקא ליה אמר לשום אשם גזילות ולשום אשם מעילות מאי איכא למימר ותו אשם גזילות ואשם מעילות ששחטן לשום פסח לירצו דפסח בן שנה והני בן שתי שנים אלא בין בן שנה לבין בן שתי שנים לאו אדעתייהו דאינשי דאיכא ט) בן שנה דמיחזי כבן שתים ואיכא בן שתים דמיחזי כבן שנה שעיר ששחטו לשום אשם לירצי דהאי י) צמר והאי שיער אמרי דיכרא אוכמא הוא עגל ופר ששחטן לשום פסח ואשם לירצו דעגל ופר בפסח ואשם ליכא אין הכי נמי ומאי

והדר אמרי כבריתו של עולם בריש תשובה והדר נהורא והייו דקאמר הכא אמרי דיכרא אוכמא הוא ועגל ופר. חטאת כגון פר כהן משיח ששחטו לשם פסח ואשם אילים כאין אלא מן הצאן לירלו: מנחה

אמרי. אינשי ודאי חטאת היא והך מילוי דכתר הזאה הוא והאי דקעביד לה למעלה הא קאמר וכו': **הכי נמי.** דודאי מודה ר"ש הא דכשריה: **ולא לעופות.** דודאי לעופות דומין דעופות עלו לשם מובח כגון חטאת העוף שהזה דמה למטה לשם עולת העוף: **אימר דאמר רחמנא אף בדרום.** דלא קבע להו לפון כדקבע לחטאת ואשם ועולה דכתיב בעולה על יכך המזבח לפונה (ויקרא ה) וכתיב בחטאת במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת (שם ו) וכן באשם ז) (שם ז): **והא דקא קמיץ לה במרחשת.** כלומר לשם מרחשת: **מחבת הוא.** ומידע ידעי דמחבת: הכי גרסינן **ודילמא זו אמר.** כלומר אמרי לא מינכרא דהכי קושטא קאמר דלשום מרחשת גדר ומיעבר עבר ואתייה במחבת ודקא אמרת כיון דאתייה במחבת מחבת הויא אינכא למימר לא היא דדילמא מנחה זו אכיא במרחשת אמר דמו לא מלי לשנויי למחבת ח): **לרבנן.** דאמרי ט) ה"ז פסולה הכי נמי דאיכא למימר ולמיפרך הכי ואמן כרבי י) שמעון קמייתי ור"ש אומר התם האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת אף ידי נדרו יצא אלמא קביעותא דמנא לאו כלום היא: **לא שנא אמר עלי ולא שנא אמר ה"ז.** הילכך כי אתייה במחבת מחבת הויא וכי קמץ לה לשום מרחשת מחשבה דמינכרא הויא אבל גבי זבחים איכא למימר מיעבר עבר ושמטינהו בדרום. ואי קשיא גבי חטאת העוף ליתני ליה הכי דסברי עולת העוף הוא ומיעבר עבר הא ליכא למיפרך דתרי איסורי לא מחזקינן ליה חדא דעביד ליה הזאה ועוד דקא עביד ליה למטה: עולה זכר וחטאת נקבה: **אמר הריני שוחטה לשם יחיד מאי איכא למימר.** הא כשבה אי אפשר דמינכרא הויא יחיד. נקבה היא והכיא נקבה לעזרה ושחטה לשם עולה מאי איכא למימר: **מיכסיא.** נקבות דאבל גאליה בזנבה ולא ידיעה: **שעירה.** דאין לה זנב מאי איכא למימר: ט) **אשם גזילות.** דכתיב בויקרא והשיב את הגזילה אשר גזל וגו' ואת אשמו יביא וגו' (ויקרא ה) ואשם י) מעילות בני כ' שנים נינהו דכתיב בהו אל (שם): **אשם נזיר ומצורע.** כתיב בהו בכבש ו) וכל בכש בן שנה הוא יא) במסכת פרה (פ"א מ"ג): **ואם אשם גזילות ומעילות.** דאיתנהו בדייהו בני כ' שנים ושחטן לשם פסח לירלו: אשם אינו בא אלא מן הכבשים יב): **דהאי צמר.** אשם. בכבשים יג) לו אמר ושעיר אין לו אמר אלא שיער בעלמא ודבר גלוי לכל הוא: **אמרי דיכרא אוכמא הוא.** סברי אל שחור הוא. ולהכי נקט אוכמא דשתם שעירים שחורים הן: **עגל ופר.** חטאת כגון פר כהן משיח ששחטו לשם פסח ואשם אילים כאין אלא מן הצאן לירלו:

מסורת הש"ס

ה) ל"ל אלא (עי' כ) ובחוס' שם. ו) [בכ"י סנהדרין אמר מאי דמרחשת גדר מי מייתי ליה בחחבת ומאי דקא קמיץ לה למרחשת דמרחשת היא ומעבר כו'], ז) לקמן קב:, ח) גם זה שם, ט) [ובחוס' שם:], י) עי' תוס' סוטה לג: ד"ה מיכן, יא) ובחוס' שם:, יב) אלו דקא קמיץ לה למרחשת. ל"ק, יג) כרבי. ל"ק, כ) [ל"ל אחר ד"ה אשם מיד], ל) [במדבר ו', ויקרא יד], מ) פירוש שכבר הביא הבנה, נ) מעיבר עבר. ל"ק.

שיטה מקובצת

א) אי הכי מחבת לשם מרחשת נמי אמר האי בבחחשת גדר והאי דקא קמיץ לה לשם מרחשת היא ומעבר הוא דעבר ואתייה במחבת: ב) ודילמא זו אמר כדתנן זו להביא: ג) חיבות אלא מעתה נמחק: ד) דהאי זכר והאי נקבה. לא מצי לשנויי מעבר כי דבהא לא טעו אינשי: ה) פסח ששחטו לשם אשם כו' ור"ח אמאי לא משני כדלעיל אמרי האי אשם והא דמביא בן שנה מעבר כו' ריל דבין שנה לשתי שנים לא טעו אינשי א"נ ריל דר"ש לטעמיה דאמר בפ"ב דחמורה אשם בן שנה והביא בן שתי שנים אי בן שנה ריש אומר כל עצמה אינה קדושה: ו) צמר והאי שיער. עיין תוס' זבחים דף עה ע"ב ד"ה דהאי צמר והאי שיער: ז) וכן באשם. דבחיב בבקום אשר ישחטו את העולה ובו': ח) למחבת. והא דקבע לשם מרחשת שפיר קמץ: ט) דאמרי. בפ' המנחות והנסכים הרי זה: י) ואשם נזילות ואשם מעילות בני: יא) בפסי פרה. בכבשים בני שנה ואילים בני שתים וכולם מיום ליום: יב) הכבשים. אי מן האילים: יג) יש להם צמר: יד) לשם עולה. כמו בן מצינו לאשכוחי א) תרתי שיוויי חדא דעשאן בדרום וחדא דעביד למעלה לשם עולה דהא הוה ליה לכישתחה בצפון למטה ריש דוחין דהא ליכא תרי שיוויים בכת אחת אבל מ"ש קשה מפרק דם נוגעה דאיכא תרתי שיוויים בכת אחת דחטאת כהמה למעלה ובאצבע ריל דאה"נ והשתא חזר כו' משיוויי דלעיל ודוה כמו אלא והא דלא קאמר אלא דאין דרך התלמוד לומר אלא רק כשיש אמורא ביתרים תר"ח: פו) אלמא קביעותא דמנא כו' פירוש מה שאדם קובע מנא בפה אין זה קביעות כי הכלי יקבע בשהמנחה בתוכו הקשה הריב"ם תינח כו' ריל כו' [עיין תוס' ד"ה ל"ש] ע"ל (אפי') (ראם) אמר לשם בלולה כי עביד לה נמי חריבה לאו כלום הוא דאמרי' הוה השמן והסלת והלבונה אינן קדושות זו בלא זו וא"כ לא אמרי דקא עבר לאחרי חולין בעזרה. מיהו איפכא קשה בלולה לשם חריבה מאי מעשיה מוכיחין איכא הא אמרי' חריבה נדר ומעבר הוא דקא עבר ועביד לה בלולה ההוא לא הוי חולין לכך ניחא טפי כחידוש ראשון מיהו קשה חריבה לשם חריבה מאי איכא למימר בגון מנחת קנאות לשם מנחת חוטא מאי מעשיה מוכיחין איכא ריל דמנחת קנאות קמח ומנחת חוטא סלת וגם מעבר הוא דקא עבר לא שייך כאן דבין קמח לסולת לא שני אינשי. גליון. גליון אחר ור' עוביה מרנא מ"ר דאה"נ דחריבה לשם חריבה סבולה לריש וכל המנחות רוב המנחות קאמר ודוחק הוא דמרקאמר גבי זבחים מאי זבחים רוב זבחים משמע אבל מנחות דוקא נקט כל המנחות אלא נראה דבל המנחות לא איירי כלל אלא אהנך דמפרש כתר הכי. ע"כ גליון אחר: פז) דניחא בלאי הכי. ס"א ראי עביד חריבה בלולה אין בה קדושה כלל דראמרינן לקמן:

א) תולי ל"ל תרתי שעירי הקדשים קלים ניפייהו ששחטן לשם חטאת דמדא ששחטן בדרום יחדא דעביד למטה דהא הוי ליה למשחטה בצפון ומריק הדם למעלה וכו'.

ב) תולי דמוותא מה כדי שלא תקבה לפי זה מה שהקשו התוס' בד"ה אמר.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com